

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

148. An Clericus Sæcularis Sacris Ordinibus initiatus, si contrahat cum
Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia similitudinaria
tantum contrahatur quando quis post votum solemne ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

nin d' diversa, & propter eorum qualificationem debent necessario exprimi. Ob quam rationem sub dispensatione etiam generali ad quaecumque Beneficia non comprehenduntur; uti advertit Barbosa dicta alleg. 45. num. 8. & 9. Sayrus, capite 10. numero 26. & 27. Nec sua dispensatione ad Dignitates comprehenditur dignitas major Ecclesie Cathedralis, & principalis Ecclesie Collegiate. Et hæc omnia docet etiam Castrus Palas tom. 6. disp. 6. punct. 9. n. 5. qui n. 13. docet etiam quod si illegitimus non dispensatus ausus fuerit celebrare in ordinibus susceptis, et si gravissime peccet, nullam tamen irregularitatem denud contrahit, quia nullibi est statuta, Sicuti non est statuta servis, & corpore vitatis, eo quod absque dispensatione ordinati, in susceptis Ordinibus ministrant, non enim ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Sicuti tradit Innocentius in cap. si celebrat, numero 3. de Cleric. excommuni. Ministr. Navarrus, cap. 27. n. 153. & 194. Gregorius de Valentia, tom. 4. disp. 7. quest. 19. part. 2.

RESOL. CXLV.

An irregularitas homicidij tollatur per Baptismum?

Et an per Baptismum tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta est, ex defectu Sacramenti, ut bigamia? Ex p. 4. tract. 2. Ref. 51.

§. 1. **M**Ordicus negativam sententiam tenet Vgolinus de irregul. cap. 56. §. 7. n. 4. ubi ex pluribus rationibus illam conatur defendere, sed adversus illum insurgit Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 7. num. 2. ubi sic asserit: [De la irregularidad que nace del homicidio cometido antes del baptismo ay dificultad. Vgolino dice que no se quita por el baptismo, que este solo quita la culpa y no la irregularidad, mas la contraria sentença tien en casi todos y consta de un testo cap. si quis vidua dist. 50. aunque no es muy fuerte, porque se trahe por argumento a contrario sensu. Y aunque estando in puncto juris se podria defender loque dize Vgolino mas esta es mas probable y se ha de seguir en practica.] Ita ille. Vide etiam Hurtado disp. 2. de irregul. diff. 20. num. 64. & novissime Ioan. Honorium in compend. juris canonici. lib. 5. tit. 39. num. 111. ubi sic ait: Tollitur Baptismo omnis irregularitas etiam ex homicidio contracta, præterquam ea quæ contracta est ex defectu Sacramenti, ut bigamia. Ita ille, & novissime Petrus Cornejo in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregul. disp. 1. dub. 4. q. 5.

RESOL. CXLVI.

Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiam.

Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem queritur pro praxi, an ducens feminam a se deservatam incurrit irregularitatem? Ex p. 4. tract. 2. Ref. 38.

§. 1. **A**N laicus bis contrahens, sed cum altera, vel cum utraque invalide, aut invalide contrahens cum vidua, efficiatur irregularis, non constat apud DD. nam aliqui in omnibus his casibus affirmant, alij in quibusdam, in aliis negant; sed, ut verum fatear, nemo jus aliquod adfert, quo illo ex his casibus irregularitatem contrahi clare probetur. Hinc inferitur primò laicum contrahentem bis invalide, non esse irregularem. Secundò si clare contrahentem secundum matrimonium, aut cum vidua, neque etiam in irregularitatem incurtere. Inferitur tertio etiam laicum contrahentem secundum matrimonium invalide ob alium defectum minime irregularem esse, & hæc omnia docet Coninch disp. 18. dub. 11. nm. 101. licet

hoc ultimum cum aliqua formidine asserat: verum illud docet Hurtado disp. 2. de irregul. diff. 13. n. 41. Vide etiam ad supradicta stabilienda Avilam parte 7. disp. 8. dub. 1. & 2. cum Henriquez lib. 12. cap. 6. numero 9. Turriano de censur. libro 9. disputat. 70. dub. 2. & Præpositus in 3. part. quest. 5. de irregul. dub. 7. num. 135.

2. Notandum est hic obiter pro praxi, quod ducens feminam a seipso de floratam non incurrit irregularitatem. Ita contra non paucos, docet ex Sanchez ex la. Turrianus loc. cit. & Præpositus in 3. part. quest. 5. de irregul. dub. 1. num. 133. cum Petro Cornejo in 3. part. resolut. tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. num. 4. & ratio est, quia in tali casu neuter dividit carnem suam nec vere, nec interpretativè, cum illa non fuerit a pluribus cognita, sed ab uno & eodem.

RESOL. CXLVII.

An qui fornicatus est cum femina, si illam postea in uxorem ducat, possit fieri Clericus conjugatus? Ex p. 7. tract. 12. & Misc. 3. Resol. 19. alias 17. §. Ad faciendum.

§. 1. **V**idetur prima facie negativè respondendum, Sapienter quia talis est bigamus; Etenim non solum sollicitudine ad vitandam bigamiam requiritur etiam, quod sit virgo, tempore, quo contrahitur matrimonium; ergo si ve a se, live ab alio prius corrupta fuerit, deficit ratio sacramentalis significationis; nam sponsa significat Ecclesiam, quæ est virgo non habens maculam, neque rugam, ad Ephes. 5. Hoc inquam non officit. Et ad Antecedens respondetur distinguendo illud; Requiritur quod sit virgo quantum ad effectum, ut non dicatur corrupta, aut cognita ab alio, concedo Antecedens; Requiritur quod sit virgo, tempore quo contrahitur matrimonium, id est non cognita, neque etiam ab eo, cum quo contrahitur, nego Antecedens, quia hæc ut supponitur nunquam divisit carnem suam in plures; unde in hoc matrimonio salvatur ratio sacramentalis significationis: est enim matrimonium unius cum unica, quæ carnem suam non divisit in plures.

2. Dicendum est igitur in tali casu Clericum illum non esse Bigamum, & irregularem, quia non divisit carnem suam in duas, nec illa in duos, cum ab uno tantum cognita sit; ergo benignè interpretando. Hic dicitur Virginem duxisse uxorem, qui a se ipso corruptam in uxorem duxit. Nam illa nulli alteri, nisi uni, corporis sui potestatem tradidit. Ita præclare D. Thom. 3. part. in Add. quest. 66. art. 3. ad 2. Sylvest. ver. Bigamia, num. 1. vers. 7. Vide Sayr. de Cens. lib. 6. cap. 4. num. 17. Stephanum Baunium in Theolog. Moral. tom. 2. tract. 11. q. 13. Ioann. Præpositus in 3. part. q. 5. de irregul. dub. 7. num. 133. & Sanchez lib. 7. disp. 84. num. 14.

RESOL. CXLVIII.

An Clericus secularis sacris Ordinibus initiatus, si contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiam, vel an bigamia similitudinaria tantum contrahatur, quando quis post votum solemnne castitatis contrahit matrimonium, quatenus cum Virgine, quæ tantum locum habet cum Religioso, & non cum seculari in Sacris initiatio? Ex p. 4. tractat. 2. Ref. 39.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docet Petrus Cornejo in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. quest. 5. Avila part. 7. disp. 8. dub. 1. & 2. Præpositus in 3. part. quest. 5. de irregul. dub. 8. num. 136. Toletus lib. 1. cap. 26. num. 7. Valentia tom. 4. disp. 7. in quest. 19. punct. 3. Emanuel Sà ver. irregularitas, ubi de bigamia

De Irregularitate. Resol. CXLIX. &c. 283.

bigamia num. 4. Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 85. num. 5. Suarez de cens. disp. 49. sect. 6. Coninch disp. 18. dub. 11. num. 102. & alij penes ipsos, & probant hanc opinionem ex cap. 1. qui Clerici, vel vocantes, & ex c. 2. eodem titulo.

2. Sed adversus hanc sententiam novissimè insurgit Hurtado disput. 2. de irregular. diff. 13. num. 47. ubi sic ait. Bigamia similitudinaria contingit quando quis post votum solenne castitatis contrahit matrimonium, quamvis cum virgine, quæ tantum habet locum cum Religioso, & non cum seculari in Sacris initiato, ut contra Suarez & Coninch advertunt non pauci, tum quia in cap. quatuor 27. quest. 11. obi induci ut hæc irregularitas tantum est sermo de Religiosis, tum etiam, quia aliis superflue secularibus in Sacris constitutis apposta esset irregularitas in cap. nuper quando post unum matrimonium validum ante ordinationem contractum post ordinationem contrahunt aliud, quia primum matrimonium non esset necessarium ad irregularitatem, quia sufficeret contrahere post ordinationem, & etiam superflue apposta esset eis irregularitas in cap. ult. de bigamis, quando post ordinationem contrahunt cum vidua, quia ad hanc irregularitatem ex bigamia similitudinaria sufficeret contrahere cum Virgine, ut patet in cap. quatuor. Ita Hurtado, & ante illum Tannerus in 3. part. disput. 6. quest. 10. dub. 10. num. 184. qui citat Henriquez. Ad Canones vero quos pro contraria sententia adducit Sanchez & alij, respondet Turrianus de cens. lib. 9. disp. 70. dub. 1. quod in illis capitulis non appareat initiatis sacris Ordinibus contraxisse cum virgine.

RESOL. CXLIX.

An uxorem vi ab alieno cognitam maritus post Adulterium violentum cognoscens, incurrat irregularitatem bigamiae? Ex p. 4. tract. 2. Ref. 40.

§. 1. Affirmativè respondet Glossa, Turceremata, Henriquez, Majolus, Palatius, Vivaldus & alij, quos affert & sequitur Thom. Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 84. num. 5. quibus ego addo Villalobos in summ. tom. 1. tract. 11. diff. 31. num. 6. Suarez de cens. disp. 49. sect. 3. num. 16. Et ratio est, quia vis illa præfata excolat fecundam à culpa, at non efficit matrimonium illud aptum esse ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia; Ergo, &c.

2. Sed contrariam sententiam esse probabilem, docet Io. Præp. in 3. part. D. Thom. q. 5. de irregular. dub. 7. num. 135. quia Canones requirunt ut uxor adulterium commiserit; ut clarè patet ex textu; sed vim passa nõ potest dici adulterium commississe, ergo, &c. Nec valet dicere quod qui ducit corruptam ab alio, etiam vi, sit irregularis. Ergo qui cognoscit propriam uxorem ab alio cognitam. Nam respondetur negando consequentiam, quia in priori casu est expressa juris decisio, cum Canones solum requirant, esse corruptam, quod in omni proprietate etiam dici potest de ea, quæ vi est corrupta. In nostro autem casu dicitur in Canone, cum uxorem adulterium commississe, &c. Item si laici uxor in adulterio fuerit deprehensa, quod nullo modo dici potest in proprietate sermonis de ea, quæ vi ab alio est cognita, & in materia odiosa verba legis sunt restringenda quantum verborum proprietates patiatur.

3. Nec valet dicere secundò quod irregularitas quæ ex bigamia interpretativa oritur, est ex defectu significationis qui etiam resultat ex accessu ad suam, quæ vi ab alio est cognita. Nam respondeo id non referre, quia propter illam solum congruentiam hæc irregularitas non incurteretur si non esset in iure impos-

sita: sed in nostro casu non sufficienter, constat hanc irregularitatem esse in iure impositam, ut patet ex dictis considerando Canones, ergo, &c. Vnde patet responsio ad argumentum factum à Sanctis pro prima opinione.

RESOL. CL.

An quis incurrat irregularitatem bigamiae, si cognoscat uxorem post ejus adulterium, licet non sit notorium, vel ignoretur ab eo? Ex part. 4. tractat. 2. Ref. 41.

§. 1. Quoad primum, affirmativam sententiam ex Navarro & Castro docet Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 84. num. 5. & patet ex cap. si quis, & cap. si laici, dist. 34. verum Io. Præp. in 3. part. quest. 5. de irregular. dub. 7. num. 133. notat quod videtur requiri ut adulterium sit notorium. Nam in d. cap. si quis, dicitur, si cuius uxorem adulterium commississe, cum esset laicus, evidenter fuerit comprobatum; sed non est recedendum à prima sententia, quia textus ille intelligitur quoad forum externum, non autem in conscientia. Quoad secundum Emanuel Sà ver. irregularitas, qui agit de bigamia, num. 3. Petrus Ledesma de matrim. quest. 66. art. 3. & alij putant, tunc maritum in nostro casu incurtere irregularitatem, quando habet copulam cum uxore quam scit commississe adulterium, secus autem si adulterium ignoret.

2. Verum contraria sententia est tenenda, quam tuerent Doctores, quos citat & sequitur Sanchez loc. citat. quibus ego addo Petrum Cornejo in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. quest. 4. Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 31. num. 6. Ioan. de la Cruz in director. part. 2. de irregul. dub. 1. conclus. 1. Hurtadum disput. 2. de irregul. diff. 13. num. 49. Turrianum de censur. lib. 9. disp. 70. dub. 2. & Avilam de cens. part. 7. disp. 8. dub. 1. ubi cum D. Thom. & aliis ita docet hoc esse verum, * licet maritus compulsus per censuras Ecclesiæ (quia non plenè probavit adulterium in foro externo vel alia de causa) cognoscat uxorem quæ fornicata est. Igitur sive scilicet, sive ignoranter maritus cognoscat uxorem postquam adulteravit, incurrit irregularitatem bigamiae, quia talis irregularitas incurritur ex defectu significationis, qui revera est in nostro casu, etiam si in marito adsit ignorantia. Vnde cognoscens postea uxoris delictum, soluto matrimonio ab Ordinibus suscipiendis debet abstinere. Et ita præter Doctores citatos tenet etiam hanc sententiam Petrus Cornejo in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregul. disputat. 10. dub. 2. quest. 4.

Pro utroque casu, & contento in hac Ref. in §. 2. & 2. Ref. seq. & in c. 3. it. 1. Ref. 39. §. Difficultas. & §. Sed ut verum.

* Sup. his censuris in Ref. 2. not. præterita, §. Sed quid dicendum.

RESOL. CLI.

Si quis ignoranter cognovit uxorem post ejus adulterium perpetratum, postea illa mortua vult sacros Ordines suscipere; quæritur an censendus sit irregularis tanquam bigamus?

Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiae requiratur utriusque seminis commissio? Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. Ref. 20. aliàs 18.

§. 1. Affirmativè respondeo, quod mirum alicui videbitur; sed ita res est. Dicendum est igitur, quod contrahitur bigamiae irregularitas ex quacumque adulterij ignorantia, si post illud cognoscatur; quia hic non agitur de vitio promovendi ad Ordines, ad quod desideratur scientia: sed de significationis defectu, quem potest pari ignorans. Et lex promotionis factum requirit, non voluntatem cap. ult.

Aa 4 tim.